

Fővárosi Ítéltábla, mint fiatalok másodfokú bírósága
4.Fkf.379/2012/53.

Az ítéltábla, mint a fiatalok másodfokú bírósága a 2013. év október hó 11. és 31. napján megtartott nyilvános, folytatólagos másodfokú tárgyalás alapján meghozta a következő

Ítéletet:

A fegyveresen elkövetett rablás büntette és más bűncselekmények miatt a vádlott és társai ellen indult büntetőügyben az elsőfokú bíróság ítéletét az I. r., a II. r., a III. r. és a IV. r. vádlottakkal szemben megváltoztatja.

Az I. r. vádlott által elkövetett bűncselekményeket 9 rb. társtettesként elkövetett rablás büntettének jelöli meg, melyből két eset kísérlet (a 2012. évi C. törvény 365. § (1) bekezdés a) pont, három esetben a (3) bekezdés a), b), c) és d) pontjai, öt esetben a (3) bekezdés a), c) és d) pontjai, egy esetben a (3) bekezdés a), c) és d) pontjaira figyelemmel (4) bekezdés b) pont).

Az I. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztést és a közügyektől eltiltás tartamát egyaránt 8 (nyolc) évre enyhíti.

A szabadságvesztés végrehajtását fiatalok fogházában rendeli végrehajtani.

Megállapítja, hogy az I. r. vádlott feltételes szabadságra bocsátásának legkorábbi időpontja a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap.

A II. r. vádlott által elkövetett bűncselekményeket 8 rb. társtettesként elkövetett rablás büntettének jelöli meg, melyből egy eset kísérlet (a 2012. évi C. törvény 365. § (1) bekezdés a) pont, három esetben a (3) bekezdés a), b), c) és d) pontjai, négy esetben a (3) bekezdés a), c) és d) pontjai, egy esetben a (3) bekezdés a), c) és d) pontjaira figyelemmel (4) bekezdés b) pont).

A II. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztést és a közügyektől eltiltás tartamát egyaránt 9 (kilenc) évre enyhíti.

A szabadságvesztés végrehajtását börtönben rendeli végrehajtani.

Megállapítja, hogy a II. r. vádlott feltételes szabadságra bocsátásának legkorábbi időpontja a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap.

A II. r. vádlott anyja neve helyesen: J. M.

A III. r. vádlott által elkövetett bűncselekményeket 4 rb. bűnsegédként elkövetett rablás büntettének jelöli meg, melyből egy eset kísérlet (a 2012. évi C. törvény 365. § (1) bekezdés a) pont, egy esetben (3) bekezdés a), b), c) és d) pontjai, három esetben (3) bekezdés a), c) és d) pontjai).

A III. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztést 4 (négy) év 6 (hat) hónapra, a közügyektől eltiltás tartamát 5 (öt) évre enyhíti.

A szabadságvesztés végrehajtását börtönben rendeli végrehajtani.

Megállapítja, hogy a III. r. vádlott feltételes szabadságra bocsátásának legkorábbi időpontja a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap.

A IV. r. vádlott által elkövetett bűncselekmények megnevezése helyesen: 7 rb. - két esetben társtettesként, öt esetben bűnsegédként elkövetett, melyből egy eset kísérlet - rablás büntette (az 1978. évi IV. törvény 321. § (1) bekezdés, hat esetben (4) bekezdés a) pont, egy esetben (5) bekezdés a) pont).

A IV. r. vádlottat 3 (három) év közúti járművezetéstől eltiltásra is ítéli.

Az I. r. vádlott vonatkozásában 4.481.699 (négymillió-négyszáznyolcvanegyezer-hatszázkilencvenkilenc), a II. r. vádlott vonatkozásában 4.481.699 (négymillió-négyszáznyolcvanegyezer-hatszázkilencvenkilenc), a III. r. vádlott vonatkozásában 402.832 (négy száz kettő ezer-nyolcszázharminckettő), a IV. r. vádlott vonatkozásában 4.418.365 (négy millió-négyszáztizennyolcezer-háromszázhatvanöt) forint vagyonekobzást rendel el.

Az elsőfokú eljárásban felmerült - helyesen - 1.410.045 (egymillió-négyszáztízezer-negyvenöt) forint bűnügyi költségből az I. r. vádlott köteles az államnak 330.383 (háromszázharmincezer-háromszáznyolcvanhárom), a II. r. vádlott 308.623 (háromszáznyolcezer-hatszázhuszonhárom), a III. r. vádlott 174.206 (százhetvennégyezer-kettő százhat), a IV. r. vádlott 534.583 (ötszázharmincnégyezer-ötszáznyolcvanhárom) forintot megfizetni.

A fennmaradó 62.250 (hatvankettőezer-kettő százötven) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét az I. r., a II. r., a III. r. és a IV. r. vádlottakkal szemben helybenhagyja.

Az I. r., a II. r. és a III. r. vádlottak által az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes letartóztatásban töltött időt a kiszabott szabadságvesztés büntetésbe beszámítja.

A másodfokú eljárás során felmerült 72.345 (hetvenkettőezer-háromszáznegyvenöt) forint bűnügyi költségből az I. r. vádlott 27.940 (huszonhétezer-kilencszáznegyven) forint, míg a IV. r. vádlott 44.405 (negyvennégyezer-négyszázöt) forint összeget köteles az állam javára megfizetni.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s:

A törvényszék mint a fiatalkorúak bírósága a 2012. év július hó 10. napján kihirdetett ítéletében bűnösnek mondta ki fiatalkorú I. r. vádlottat jelentős értékre fegyveresen elkövetett rablás büntetében, mint társtettet [Btk. 321. § (1) bekezdés és (5) bekezdés a) pont], jelentős értékre fegyveresen elkövetett rablás büntetének kísérletében, mint társtettet [Btk. 321. § (1) bekezdés és (5) bekezdés a) pont], 6 rb. fegyveresen elkövetett rablás büntetében, mint társtettet [Btk. 321. § (1) bekezdés és (4) bekezdés a) pont] és fegyveresen elkövetett rablás büntetének kísérletében, mint társtettet [Btk. 321. § (1) bekezdés és (4) bekezdés a) pont], amiért őt - halmazati büntetésül - 12 év fiatalkorúak börtöne büntetésére és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte.

A II. r. vádlott bűnösségét jelentős értékre fegyveresen, társtettesként elkövetett rablás büntetében [Btk. 321. § (1) bekezdés és (5) bekezdés a) pont], 6 rb. fegyveresen, társtettesként elkövetett rablás büntetében [Btk. 321. § (1) bekezdés és (4) bekezdés a) pont] és fegyveresen, társtettesként elkövetett rablás büntetének kísérletében [Btk. 321.§ (1) bekezdés és (4) bekezdés a) pont] állapította meg, amiért őt - halmazati büntetésül - 17 év fegyházbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte.

A III. r. vádlottat bűnösnek mondta ki 4 rb. fegyveresen elkövetett rablás büntetében, mint bűnsegédként [Btk. 321. § (1) bekezdés és (4) bekezdés a) pont], amiért őt - halmazati büntetésül - 7 év fegyházbüntetésre és 7 év közügyektől eltiltásra ítélte.

A IV. r. vádlott bűnösségét jelentős értékre fegyveresen, bűnsegédként elkövetett rablás büntetében [Btk. 321. § (1) bekezdés és (5) bekezdés a) pont], fegyveresen, társtettesként elkövetett rablás büntetének kísérletében [Btk. 321. § (1) bekezdés és (4) bekezdés a) pont], fegyveresen, társtettesként elkövetett rablás büntetében [Btk. 321.§ (1) bekezdés és (4) bekezdés a) pont] és 4 rb. fegyveresen, bűnsegédként elkövetett rablás büntetében [Btk. 321.§ (1) bekezdés és (4)

bekezdés a) pont] állapította meg, amiért őt - halmazati büntetésül - 11 év fegyházbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte.

Az elsőfokú bíróság az I., a II. és a III. rendű vádlott esetében rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről is.

A kihirdetett ítélettel szemben az ügyész a IV. r. vádlott terhére súlyosabb tartamú fegyházbüntetés kiszabása végett, míg fiatalkorú I. r., a III. r. és a IV. r. vádlott és védőik a kiszabott büntetések enyhítése céljából, a II. r. vádlott és védője pedig elsősorban felmentésért, másodlagosan enyhítés érdekében jelentettek be fellebbezést.

A fellebbviteli főügyészség a 2012. év október hó 24. napján kelt átiratában az ügyészi fellebbezést kiegészítéssel tartotta fenn, ugyanakkor a vádlotti és védői fellebbezéseket megalapozatlannak minősítette.

Átiratában kifejtette, hogy álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett, a büntető ügyben releváns bizonyítékokat széles körűen megvizsgálta, azokat egyenként és összességükben is értékelve, mérlegeléssel állapította meg a tényállást. E tényállás mentes a Be. 351. § (2) bekezdésében írt megalapozatlansági okoktól, így felülbírálatra alkalmas.

Az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének is a szükséges terjedelemben eleget tett, kifejtett indokolása mindenben megfelel a logika szabályainak. A rögzített tényállás alapján a bíróság okszerű következtetést vont valamennyi vádlott elkövetéskori tudattartalmára, azon keresztül a szándékára és a bűnösségére, valamint törvényesen - az elkövetői minőség és a kísérlet tekintetében is - minősítette az elkövetők elbírált erőszakos vagyon elleni bűntetteit.

Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság helyesen vetette el a II. r. vádlott védekezését, amely a Btk. 26. §-ában szabályozott kényszer és fenyegetés jogcímén elsősorban a II. r. vádlott felmentését célozta.

A büntetés kiszabása körében az elsőfokú bíróság - a fellebbviteli főügyészség álláspontja szerint - a vádlottak javára szóló enyhítő és a terhükre értékelendő súlyosító körülményeket helyesen ismerte fel, azokat maradéktalanul számba vette, és ennek eredményeként a büntetési céloknak megfelelő, végrehajtandó szabadságvesztéseket szabott ki az I-III. r. vádlottak esetében. Ugyanakkor a IV. r. vádlott vonatkozásában alkalmazott szabadságvesztés mértéke - különös figyelemmel a terhelt korábbi büntetett előéletére - nem szolgálja sem a generál, sem a speciálpreventív büntetési célokat, ezért a IV. r. vádlott szabadságvesztésének súlyosítását szorgalmazta. Szintén e vádlottat érintően - a büntetési célok maradéktalan érvényesülése érdekében - indítványozta, hogy a másodfokú bíróság a IV. r. vádlottat a közúti járművezetéstől is tiltsa el, mert a

bűncselekmények elkövetéséhez gépjárművet használt, így e mellékbüntetés alkalmazása a törvény rendelkezései szerint indokolt.

Indítványozta továbbá - figyelemmel arra, hogy a bírósági eljárásban egyetlen sértett részéről sem került sor polgári jogi igény érvényesítésére -, hogy a másodfokú bíróság a négy vádlottal szemben a bűncselekményeik által náluk előállt jogtalan vagyongyarapodás összegére rendeljen el vagyonekobzást a Btk. 77/B. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltak felhívásával, különös figyelemmel arra, hogy ez kötelező törvényi rendelkezés, és nem ütközik súlyosítási tilalomba sem.

Összességében tehát az elsőfokú ítélet fentiek szerinti megváltoztatását, egyebekben pedig annak helybenhagyását indítványozta.

A II. r. vádlott és a védője a fellebbezésüket írásban is részletesen megindokolták, illetve azt módosított tartalommal tartották fenn. A másodfokú bírósági iratok 23. alszáma alatt fellelhető beadványukban a jogorvoslatukat immár kizárólag a kiszabott büntetés enyhítése érdekében tartották fenn.

Az elsőfokú bíróság által rögzített C/2. történeti tényállás kapcsán nem vitatták ugyan, hogy a II. r. vádlott a L. Casinóban jelen volt a bűncselekmény elkövetésekor, azonban álláspontjuk szerint a fegyverrel fenyegető fiatalkorú I. r. vádlott magatartása mellett nem bírt különösebb jelentőséggel az, hogy a II. r. vádlott egy teleszkópos fémbotot (vipérát) tartott a kezében. Vitatták továbbá azt is, hogy a II. r. vádlott e deliktum megvalósításakor társtettesi magatartást valósított meg, mert álláspontjuk szerint az erőszakos elvételben semmilyen módon nem vett részt, ennél fogva magatartása a részességi (bűnsegéd) keretek között maradt.

A C/3. tényállási pont vonatkozásában azt hangsúlyozták, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján helytelenül rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy a II. r. vádlott kezében volt a fegyvernek látszó öngyújtó, és hogy ő szólította fel a boltban tartózkodó Sz. G. alkalmazottat az értékek átadására. Rámutattak, hogy a sértett vallomásából is az állapítható meg, hogy a II. r. vádlottnál eszköz nem volt, ő mindössze a fegyvert tartó társa mögött állva segített összeszedni az ékszerboltban található aranyat. E vonatkozásban szintén a fegyveres elkövetést vitatták, mert álláspontjuk szerint a II. r. vádlott terhére nem állapítható meg. Szintén támadták az elsőfokú bíróság által megállapított kárértéket is. E vonatkozásban arra hívták fel a másodfokú bíróság figyelmét, hogy az ékszerszakértői véleményből nem állapítható meg egyértelműen, hogy a szakértő miként vezette le a bíróság által is elfogadott és megállapított összeget. Ehhez kapcsolódóan nehezményezték, hogy az elsőfokú bíróság a védő által a 2012. év június hó 25. napján megtartott tárgyaláson előterjesztett és jegyzőkönyvbe diktált bizonyítási indítványt figyelmen kívül hagyta, arra semmilyen módon nem reagált. A védő a fent megjelölt tárgyaláson indítványozta az ékszerszakértő tárgyalásra idézését és meghallgatását, azonban az elsőfokú bíróság a bizonyítási indítványt figyelmen kívül hagyta, annak nem tett eleget, illetve azt alakszerű határozatban el sem utasította. Összességében

továbbra is az ékszerszakértő meghallgatását szorgalmazták az elkövetési érték pontos megállapítása érdekében.

A C/4., C/5. és C/6. tényállási pontok vonatkozásában a II. r. vádlott és a védője ugyancsak a jogi minősítést támadták, és továbbra is vitatták, hogy e bűncselekményeknél - hasonlóan a C/2. tényállási pontban elfoglalt álláspontjukhoz - a II. r. vádlottra egyrészt alkalmazhatók a fegyveres elkövetésre vonatkozó rendelkezések, másrészt a deliktumért társtettesként, vagy csak bűnsegédként felel-e.

A C/7. tényállási pontot illetően a tanúvallomások tartalma alapján annak a jogi álláspontjuknak adtak hangot, hogy a II. r. vádlott e cselekménye nem volt alkalmas a rablás törvényi tényállásának a megvalósítására. Kifejtették, hogy a vádlottak fenyegetése még a tanúvallomások alapján sem volt olyan komoly, amely alkalmas lett volna a sértettek akaratának a megtörésére. Ennélfogva tényállási elem hiányában a rablás nem állapítható meg, azonban ha ettől eltérő álláspontot foglal el a bíróság, akkor a továbbiakban azt kell vizsgálni, hogy ez esetben nem alkalmatlan kísérletről van-e szó.

Végezetül a C/8. tényállási pont kapcsán ugyancsak az elkövetési értéket vitatta a II. r. vádlott és védője.

Egyebekben a jelentős számú enyhítő körülményre hívták fel a másodfokú bíróság figyelmét, és ezekre, valamint a II. r. vádlott beismerő vallomásaira figyelemmel az első fokon kiszabott szabadságvesztés jelentős enyhítését szorgalmazták.

A II. r. vádlott az önállóan előterjesztett fellebbezésének az indokolásában előadta, hogy ellentétes tartalmú gyanúsítotti nyilatkozatai közül kizárólag a 2010. év április hó 13. napján megtett részletes, őszinte beismerő vallomását tartja fenn. A kényszer és a fenyegetés hatására történő elkövetésről szóló nyilatkozatait visszavonta azzal, hogy olyan nem történt. Őszinte megbánásának adott hangot, jelentősen megváltozott személyi körülményeit helyezte előtérbe és maga is a vele szemben kiszabott büntetés jelentős mértékű enyhítését kérte.

A III. r. vádlott fellebbezésének írásbeli indokolásában személyi körülményeinek megváltozását hangsúlyozta. Kiemelte, hogy családjával szoros kapcsolatban áll, őt mindenben támogatják, és büntetésének letöltése után feltétlenül haza várják. A büntetés-végrehajtási intézet keretei között a V. Alapítvány által működtetett iskolában érettségire készül, e mellett angolul tanul. Előzetes fogvatartásának tartama alatt 22 alkalommal részesült dicséretben, fegyelmi vétsége nem volt. Beadványához csatolta a V. Alapítvány igazolását. Mindezekre figyelemmel a III. r. vádlott is a büntetésének enyhítését kérte.

A IV. r. vádlott a másodfokú bírósági iratok 40. alszáma alatt fellelhető önvallomásában - vádlott-társaival ellentétben - úgy nyilatkozott, hogy fiatalkorú I. r. és a II. r. vádlottak a bűncselekményeket nem önszántukból, hanem az ő

utasítására és kényszerítésének eredményeként követték el. Nyilatkozatának lényege szerint az I. és a II. r. vádlottak kizárólag az ő befolyására cselekedtek, ezért büntetőjogi felelősségre nem vonhatók, mindenért kizárólag egyedül ő a felelős. Kérte, hogy a másodfokú bíróság a korábbi vallomásait ne vegye figyelembe, és fiatalkorú I. r., valamint a II. r. vádlottakra kedvező, felmentő rendelkezést hozzon. Vallomása megváltoztatásának indokaként arra hivatkozott, hogy nem akar olyan lelki teherrel élni, hogy két ártatlan embert miatta ítéljenek el hosszú évekre.

Az I. r. vádlott meghatalmazott védője igen részletes írásbeli fellebbezést terjesztett elő. Ebben tárgyalás kitűzését, és bizonyítás felvételét indítványozta. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság eljárási szabályt sértett, amikor nem tette a bizonyítási eljárás anyagává a fiatalkorú vádlottra vonatkozó környezettanulmányt, jóllehet ezt a Be. 462. § (1) bekezdése kógens szabályként írja elő. Ennek elmaradása jelentős hiba, mert a környezettanulmányt a Be. 453. § (2) bekezdése értelmében bizonyítékként kell értékelni, még pedig azért, hogy a bíróság teljes képet kapjon a fiatalkorú vádlott életkörülményeiről. Indítványozta, hogy a másodfokú bíróság egészítse ki az I. r. vádlott személyi körülményeire vonatkozó részt is a terheltről készült igazságügyi pszichológus szakértői véleménnyel, továbbá az életét közvetlenül veszélyeztető betegségének aktuális állapotával, amelyek rendkívül nagy jelentőséggel bírnak a büntetés kiszabása körében.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásokat illetően annak a véleményének adott hangot általánosságban, hogy a vádlottak vallomásainak összevetése alapján az állapítható meg, hogy a IV. r. vádlott befolyásolta, kényszerítette az I. és a II. r. vádlottakat a bűncselekmények elkövetésére, mindössze ennek mértéke vitatott, azonban bármilyen is volt az, e tény döntő kihatással lehet fiatalkorú I. rendű vádlott büntetőjogi felelősségére, illetve ennek folyományaként a vele szemben alkalmazandó joghátrány nemére és mértékére.

Az egyes konkrét tényállási pontok közül a C/1. alatt rögzített történésekkel foglalkozott részletesen, amelyben az elsőfokú bíróság által megállapítottak szerint csak fiatalkorú I. r. vádlott vett részt egy ismeretlenül maradt társával. A szóban forgó tényállási pont kapcsán a védő kiemelte, hogy ez a bűncselekmény több - korántsem elhanyagolható - szempontból is eltér a sorozat többi tagjától. Így például kizárólag ebben az esetben alkalmaztak az elkövetők fizikai erőszakot, és csak ebben az esetben fedték el arcukat maszkkal. A védő vitatta, hogy az elsőfokú bíróság által feltárt és értékelt bizonyítékok alapján a C/1. tényállási pontban megállapítható lenne fiatalkorú I. r. vádlott büntetőjogi felelőssége. Kiemelte, hogy a felismerő tanúként szereplő 1. számú sértett rendkívül bizonytalan volt a vádlottról adott személyleírás során. A későbbiekben kiderült, hogy a ténylegesnél jóval alacsonyabbnak jelölte meg az elkövetőt, mint amilyen a valóságban az I. r. vádlott. Ezt az ellentmondást az egész eljárás során nem sikerült feloldani, tisztázni. Azt is kiemelte, hogy az 1. számú sértett elmondása alapján a grafikus által készített fantomkép nem elégséges fiatalkorú I. r. vádlott bűnösségének a megállapításához, mert a nyomozás során éppen e rajz alapján több hasonló személy is konkrétan

felmerült lehetséges elkövetőként. Mindebből egy következtetés vonható le: nincs olyan minden kétséget kizáró bizonyíték, amelyre figyelemmel az I. r. vádlott elkövetői minősége aggálytalanul megállapítható lenne.

A másodfokú bíróság a vádlotti és a védői beadványokban foglaltakra, valamint arra figyelemmel, hogy szükségesnek tartotta fiatalos I. r. vádlott aktuális egészségi állapotára vonatkozóan igazságügyi orvos-szakértői vélemény beszerzését, bizonyítás felvételét rendelte el. Ezért a 2013. év október hó 10. napján kelt 47. alszámú végzésében az előtte folyamatban lévő büntetőügyben a Be. 363. § (2) bekezdés b) pontja alapján nyilvános ülésről tárgyalásra tért át.

A másodfokú bírósági tárgyaláson az ügyész a perbeszédében lényegében az írásbeli indítványában előterjesztettekkel egyezően nyilatkozott. A vádlotti és a védői fellebbezések elutasítását, illetve a IV. r. vádlott büntetésének súlyosítását szorgalmazta. Indítványozta, hogy a másodfokú bíróság az I-II. r. vádlottak büntethetőséget kizáró, illetve korlátozó okra történő hivatkozását ne fogadja el, mert azokat már az elsőfokú bíróság a mérlegelési jogkörében elvetette.

Az I. r. vádlott védője az írásban részletesen is megindokolt fellebbezését fenntartotta, a továbbiakban pedig az elsőfokú ítélet általa vélt hibáira és hiányosságaira mutatott rá. Továbbra is a korrekt szakértői vélemény hiányát sérelmezte, egyebekben az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, vagylagosan pedig az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetés nagymértékű enyhítésére tett indítványt.

A II. r. vádlott védője fellebbezésének irányát megváltoztatva, azt kizárólag már csak enyhítés érdekében tartotta fenn. Korábbi beadványával egyezően az elsőfokú bíróság tárgyszakértővel kapcsolatos eljárási hibáira mutatott rá, és a jelentős értékre elkövetett rablási cselekmény kapcsán az elkövetési érték meghatározásának pontosságát vitatta. Rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság lényegét tekintve semmiféle súlyt nem tulajdonított a II. r. vádlott esetében megállapítható enyhítő körülményeknek, amelyeket álláspontja szerint a másodfokú bíróságnak mindenképpen értékelnie kell, ezért a II. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés lényeges enyhítését indítványozta.

A III. r. vádlott védője szintén a védence vonatkozásában megállapítható és a túlsúlyt képező enyhítő körülmények értékeletlenül hagyását sérelmezte, a terhelt elmúlt időszakban alapvetően megváltozott magatartására hívta fel a másodfokú bíróság figyelmét. Ezért szintén a vele szemben kiszabott büntetés mértékének a jelentős mérséklését indítványozta.

A IV. r. vádlott védője a beismerő vallomásra és az enyhítő körülményekre figyelemmel - a többi védőhöz hasonlóan - a szabadságvesztés büntetés enyhítésére tett indítványt.

Az ellentétes irányú fellebbezések közül fiatalkorú I. r., a II. r. és a III. r. vádlottak és védőik perorvoslata - kizárólag az enyhítést célzó részükben - alaposak, míg a fellebbviteli főügyésztség súlyosítást célzó fellebbezése a IV. r. vádlott vonatkozásában részben alapos.

A másodfokú bíróság a nyilvános fellebbezési tárgyalásán bizonyítást vett fel, melynek keretében meghallgatta dr. M. M. igazságügyi orvos-szakértőt fiatalkorú I. r. vádlott aktuális egészségi állapotával kapcsolatban. Továbbá gondozóként kihallgatta az I. r. vádlott édesanyját, és felolvasással okirati bizonyítékokat is a bizonyítási eljárás anyagává tett.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a fent megjelölt bizonyítás felvételével az alábbiakkal egészíti ki a másodfokú bíróság:

A vádlottak személyi körülményeit illetően:

- az elsőfokú ítélet 6. oldalának 1. bekezdését fiatalkorú I. r. vádlott vonatkozásában - a tárgyaláson meghallgatott orvos-szakértő véleménye alapján - azzal egészíti ki az I. r. vádlott jelenlegi egészségi állapotára vonatkozóan, hogy a nyirokrendszerét érintő, szövetszaporulatos, daganatos megbetegedésben, úgynevezett Hodgkin kórban szenved, mely betegség nála a 2008. évben kezdődött. Ekkor nála több szerv érintettségét állapították meg, és ennek megfelelően súlyos, III. fokú stádiumba sorolták a megbetegedését. E betegségtípus jellemzője, hogy a nyirokrendszer egészét betegíti meg, de a kórlefolyás alakulhat úgy is, hogy egyes anatómiai területeken tumorszövet jelenik meg, amely képalkotó vizsgálatokkal diagnosztizálható. A vádlott betegsége citosztatikus kezeléssel befolyásolható. Fiatalkorú I. r. vádlott betegsége jelenleg regresszív szakban van, a szövetszaporulatos folyamat stagnál. Teljes gyógyulása azonban nem mondható ki, ahhoz öt év tünetmentes állapot szükséges. A vádlott jelenleg is folyamatos orvosi kezelés alatt áll, gondozása továbbra is szükséges. Egyebekben a jelenlegi egészségi állapota a mindennapi életvitelét nem befolyásolja.

Fiatalkorú I. r. vádlott a 2012. év december hó 3. és 12. között kórházi kezelésben részesült, mert nála spontán légmell alakult ki, amely az életet veszélyeztető kór állapot volt, és amelyet célszerű, szakszerű és időszerű sebészeti beavatkozással elhárítottak. E megbetegedés hátterében a tumoros folyamat nem volt igazolható, ugyanakkor a kettő közötti kapcsolat sem zárható ki egyértelműen.

A fiatalkorú vádlott 2013. évben sikeres érettségi vizsgát tett. A javítóintézeti pedagógiai jellemzés szerint az intézet szabályait, házirendjét mindig betartja. A közösségbe való beilleszkedése zökkenőmentes volt. A rábízott feladatokat legjobb tudása szerint végrehajtja, fegyelemsértést nem követett el. Munkahelyi vezetői nagyon elégedettek munkájával, kiválóan dolgozik az intézet kertészetében, melyért több alkalommal dicséretben részesült. A 2013. év

szeptember hó 18. napján a csoportjában tanúsított példamutató közösségi és közösségépítő munkájáért csoportvezető nevelői dicséretet kapott.

- a II. r. vádlott előéletét azzal egészíti ki a másodfokú bíróság a vádlott erkölcsi bizonyítványa alapján, hogy őt a kerületi Bíróság a 2012. év május hó 25. napján jogerős ítéletében bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett súlyos testi sértés büntetnének kísérletében, és bűnsegédként elkövetett garázdaság büntetnében, amiért őt - halmazati büntetésül - 15 nap közérdekű munkára ítélte. A vádlott e bűncselekményeit a 2009. év november hó 29. napján követte el.
- a III. r. vádlott előéletét azzal pontosítja a másodfokú bíróság, hogy a vádlott ellen az a büntetőeljárás volt folyamatban, amelyet az elsőfokú bíróság utóbb jogerős elítélésként a terhelt személyi részénél feltüntetett.
- a IV. r. vádlott személyi körülményei annyiban szorulnak kiegészítésre, hogy az elsőfokú bíróság a 2012. év november hó 12. napján kelt nem jogerős ítéletében bűnösnek mondta ki jelentős értékre, fegyveresen elkövetett rablás büntetnében, amiért őt 7 év fegyházbüntetésre ítélte. A büntetőeljárás jelenleg a másodfokú bíróság előtt van folyamatban. Az ügyben a másodfokú bíróság a 2014. év február hó 11. napjára tűzött ki nyilvános ülést. A vádlott a deliktumot 2010. év május hó 5. napján követte el.

A történeti tényállásban rögzítettek kapcsán a másodfokú bíróság az alábbi pontosításokat, kiegészítéseket teszi:

- Az elsőfokú ítélet valamennyi történeti tényállásra vonatkozó - C/ ponttal jelölt - általános bevezető részéből (elsőfokú ítélet 7. oldalának 5. bekezdése) mellőzi azt a megállapítást, hogy a vádlottak anyagi problémáik miatt, valamint szórakozásuk, barátnőik, kábítószer-fogyasztásuk és öltözködésük finanszírozása érdekében határozták el a rablások elkövetését.
- Ugyanakkor az elsőfokú ítélet 7. oldalának utolsó bekezdését azzal egészíti ki, hogy a vádlottak által elkövetett bűncselekmények elkövetési módja - a C/1. tényállási pont kivételével - mindig ugyanazt a szisztémát követte.
- Az elsőfokú ítélet 8. oldalán 2. bekezdését azzal egészíti ki, hogy a IV. r. vádlott az egyes konkrét bűncselekmények megvalósítása során tippadóként, ötletgazdaként is szerepelt.
- A C/3. tényállási pontot (elsőfokú ítélet 10. oldal 3. bekezdésének vége) azzal egészíti ki a másodfokú bíróság, hogy fiatalokú I. r. és a II. r. vádlottakat a IV. r. vádlott szállította el gépkocsival a bűncselekmény helyszínéről.

A fenti kiegészítésekkel pontosított tényállás immár megalapozott és mentes a Be. 351. § (2) bekezdésében foglalt megalapozatlansági okoktól és a felülbírálat alapját képezte.

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésére álló bizonyítékok részletes számbavételével és gondos mérlegelésével alapvetően helyesen állapította meg a történeti tényállásokat, és mérlegelési jogkörében eljárva számot adott arról, hogy mely bizonyítékokat miért fogadott el, illetve másokat miért vetett el. Az e körben adott elsőbírói indokolással a másodfokú bíróság is egyetértett. Az elsőfokú bíróság részletes indokát adta annak, hogy az I. és a II. r. vádlottak beismerő, majd azokat visszavonó és büntethetőséget kizáró okra hivatkozó nyilatkozatai közül milyen indokok alapján fogadta el a korábbiakat. Indokolásában tévedés vagy logikai hiba nem volt fellelhető.

Ugyanakkor az elsőfokú bíróság több - az ügy érdemi elbírálását nem érintő, illetve a vádlottak bűnösségének megállapítására ki nem ható - eljárási szabályt is megsértett.

Így nem hallgatta meg fiatalkorú I. r. vádlott édesanyját, gondozóként. Tény, hogy az I. r. vádlott 2011. év november hó 5. napján betöltötte a tizennyolcadik életévét, melynek következtében édesanyja a büntetőeljárás törvény szerint már nem törvényes képviselője, hanem csak gondozója volt. A büntetőeljárás törvény a fiatalkorúak elleni eljárásban számos speciális - csak ezen elkövetői körre jellemző - szabályt állapít meg, korántsem öncélúan, sokkal inkább garanciális jelleggel. Ezek közé tartozik a törvényes képviselő, akinek jogai rendkívül szélesek, azt a törvény a védő jogaihoz igazítja. A törvényes képviselő eljárásjogi szerepének nagy jelentőségét jól mutatja az is, hogy a törvény önálló fellebbezési jogot biztosít számára. A fentiekkel ellentétben jóval korlátozottabb jogokkal rendelkezik annak a fiatalkorúnak a képviselője, aki a büntetőeljárás során már betöltötte a tizennyolcadik életévét. A törvény e személyt gondozóként jelöli meg, de számára is biztosít jogokat, amikor kötelezővé teszi például, hogy a kényszerintézkedés elrendelése tárgyában tartott ülésről értesíteni kell őt, és az ülésen felszólalhat. A gondozó perbeli szerepének jelentőségét mutatja az a szabály is, mely szerint az ügydöntő határozatot és a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedésről szóló határozatot a gondozóval is közölni kell.

A fiatalkorú személyi- és életkörülményeinek, neveltetésének, magatartásának, tanulmányainak feltérképezése érdekében szükséges a gondozó meghallgatása is. Az elsőfokú bíróság ezt elmulasztotta, így nem alkothatott teljes képet fiatalkorú I. r. vádlott személyiségéről. A másodfokú bíróság a tárgyaláson bizonyítás felvétele keretében meghallgatta az I. r. vádlott édesanyját, aki - a mentességi jogára történt kioktatását követően - elmondta, hogy a fia rendezett családi körülmények között nőtt fel. Anyagi körülményeik nem indokolták, hogy fia rablásokat kövessen el, számára mindent megadtak, ezért igazából a bűncselekmények elkövetésének okait sem ismeri. Vélekedése szerint nem figyelt megfelelően a fiára, és elsősorban a rosszul megválasztott baráti társaság vitte bele gyermekét a néhány hét alatt lezajlott bűncselekmény-sorozatba.

E kiegészítésekkel a másodfokú bíróság pótolta az elsőbírói mulasztást, és orvosolta az eljárási szabálysértést.

Szintén eljárási hibát vétett az elsőfokú bíróság, amikor fiatalok I. r., a II. r. és a III. r. vádlottak védőinek bizonyítási indítványaira semmilyen módon nem reagált. A rendelkezésre álló iratanyagból egyértelműen megállapítható, hogy a védők a 2012. év június hó 25. napján tartott tárgyaláson a 47. alszámú tárgyalási jegyzőkönyv 13-14. oldalain egymáshoz csatlakozva indítványozták, hogy a bíróság az elkövetési értékek pontos megállapítása érdekében a következő tárgyalási határra idézzék meg és hallgassa meg a nyomozás során kirendelt és véleményt adó igazságügyi ékszerszakértőt.

A Be. 258. § (3) bekezdés f) pontja az ügydöntő határozatok kötelező tartalmi elemei között sorolja fel, hogy az ítéletnek rendelkeznie kell az indítványok elutasításáról is, indokolással ellátva. Ugyancsak ilyen értelmű szabályt tartalmaz a Be. 260. § (1) bekezdésének utolsó mondata, amely kimondja, hogy a bizonyítási indítvány elutasításának indokait az ügydöntő határozatban kell kifejezni.

Az elsőfokú bíróság - a jegyzőkönyvből kitűnően - sem a tárgyaláson nyomban az indítványok előterjesztését követően, sem később nem döntött a bizonyítási indítványok felől, és ezt igazolja vissza ítéletének szerkezete is, mert abban nem esik szó az előterjesztett, de elutasított bizonyítási indítványokról. Emellett azonban az is megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság érdemben foglalkozott az ékszerszakértői véleménnyel, mert arra ítéletének indokolásában több helyen is hivatkozott. Ettől függetlenül eljárási szabályt sértett, amikor az indítványokról nem határozott, amelyet a másodfokú bíróság oly módon küszöbölt ki, hogy saját eljárásában utasította el az erre vonatkozó védői indítványokat.

A hatályos büntetőeljárási törvény rendelkezésein túlmenően Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Egyezmény 6. Cikkének d) pontja alatt ma már az esetjog következtében a szakértői feladatokat is érteni kell.

A BARBERÀ, MESSEGUÉ és JABARDO kontra Spanyolország elleni ügyben az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéletének 68. pontjában rögzítette:

68. Általános szabály, hogy a nemzeti bíróságok feladata, és különösen az elsőfokú bíróságok feladata, hogy az előttük lévő bizonyítékokat értékeljék, valamint eldöntsék, hogy mennyire releváns a vádlott által beterjeszteni kívánt bizonyíték. A Bíróságnak ugyanakkor el kell döntenie - hogy a bírósági eljárás egésze, beleértve azt a módot is, ahogy a vád és a védelem bizonyítását lefolytatták, vajon a 6. cikk (1) bekezdésének előírása szerint tisztességes volt-e.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága számos határozatában kifejti, hogy valójában a 6. Cikk (3) d) pontjában rögzített fegyverek egyenlőségének elve - a tisztességes eljáráson belül - miként valósul meg a terhelt által a bírósági eljárás során beszerezni indíványozott bizonyítékok mérlegelése vonatkozásában.

A nemzeti bíróságnak azonban az is kötelessége, hogy megindokolja a védelem által előterjesztett indítvány elutasítását.

Egyebekben a másodfokú bíróság a vádlottak és a védőik írásbeli beadványaiban foglaltakkal, illetve a fellebbviteli tárgyaláson általuk szóban is előterjesztettekkel csak részben értett egyet.

A történeti tényállás általános részében tett elsőbírői megállapítások közül azért kellett mellőzni azt a megállapítást, amely szerint a vádlottak a bűncselekményeket anyagi problémáik megoldása, továbbá szórakozásuk, ruházkodásuk és kábítószer fogyasztásuk céljából követték el, mert az ezeket minden kétséget kizáróan alátámasztó tényadatok nem álltak rendelkezésre. A nyomozati iratok és az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként mindössze azt lehetett tényyszerűen megállapítani - amelyet egyébként az elsőfokú bíróság is irathűen rögzített - hogy a vádlottak filmek nézése kapcsán határozták el, hogy rablásokat fognak végrehajtani. Tény, hogy merültek fel adatok a vádlottak kábítószer fogyasztására és költséges szórakozásaira, azonban ezeket büntetőjogi bizonyossággal megállapítani nem lehetett. A vádlottakról készült nevelői vélemények és a másodfokú bíróság által a tárgyalás közvetlenségének elve alapján tapasztaltak szerint inkább az a helytálló, hogy az I-III. r. vádlottak egyaránt megfelelő családi háttérrel és rendezett anyagi körülményekkel rendelkeznek.

A vádlottak nyomozás során tett beismerő vallomásai alapján - melyek e tekintetben egybehangzóak voltak - a bűncselekmények elkövetésének előzményeit azzal volt szükséges kiegészíteni, hogy a IV. r. vádlott a C/2. és C/8. tényállási pontokban bűnsegédi magatartása mellett tippadóként is szerepelt, mert az elsőfokú bíróság ítélete is helyesen rögzítette, hogy a IV. r. vádlott volt az, aki ezekben az esetekben a kirabolandó célpontokat megjelölte társainak akként, hogy vádlott-társaiban már ezt megelőzően kialakult a bűncselekmények elkövetésének konkrét szándéka. Később ezekhez a cselekményekhez a IV. r. vádlott bűnsegédként csatlakozott, magatartása a részesség keretei között maradt, felbujtókénti felelősségre vonására pedig éppen azért nem kerülhetett sor, mert fiatalos I. r. vádlottban, a II. r. vádlottban és a III. r. vádlottban szándékot nem alakított ki, hanem a már meglévő elhatározást erősítette, később pedig fizikai segítséget is nyújtott nekik.

Az elsőfokú bíróság által egyébként helyesen megállapított irányadó történeti tényállások alapján pontosítani kellett azt az elsőbírői megállapítást is, amely szerint a vádlottak az általuk megvalósított valamennyi bűncselekményt ugyanazon szisztéma szerint követték el, a szerepeket megosztották.

Ez a megállapítás a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményének tükrében annyiban feltétlenül pontosításra szorul, hogy a sorozatban elkövetett bűncselekmények közül a C/1. tényállási pontban rögzített deliktum nem illeszkedik a sorozat többi tagjához, figyelemmel arra, hogy abban a terheltek közül kizárólag fiatalkorú I. r. vádlott vett részt, egy ismeretlenül maradt társával. A C/2.-C/8. tényállási pontok vonatkozásában kétségtelenül tény- és iratszerűen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a vádlottak az egyes cselekményeket megtervezték, a szerepeket előre kiosztották és a végrehajtás során mindig ennek megfelelően jártak el.

A vádlottak és a védőik által vitatott egyes tényállási pontok vonatkozásában az elsőfokú bíróság a rendelkezésére álló és a bizonyítási eljárás anyagává tett különböző bizonyítékok egyenként és összességükben történő értékelésével, mérlegelésével állapította meg a történéseket, amelynek során logikai hibát nem vétett, ennél fogva a mérlegelés a másodfokú eljárásban eredményesen nem támadható. E körben a másodfokú bíróság az alábbiakra mutat rá:

A C/1. tényállási pont vonatkozásában fiatalkorú I. r. vádlott és védője vitatták azt, hogy e bűncselekményt az I. r. vádlott követte el. Ebben az esetben arra hivatkoztak, hogy a bűncselekmény sértettje bizonytalan volt a vádlott felismerése során, és az általa mondottak alapján készült grafikai rajz sem hasonlít az I. r. vádlottra, továbbá a tanú fiatalkorú I. r. vádlott tényleges testmagasságától jelentősen eltérő - mintegy 10 cm-es különbséget mutató - magasságban határozta meg az ékszerbolt kirablójának testmagasságát. A védelem mindezek alapján arra hivatkozott, hogy a Büntetőeljárási Törvényben alapelvi szinten megfogalmazott kétséget kizáró bizonyosság nem állapítható meg abban a vonatkozásban, hogy a C/1. tényállási pontban rögzített deliktum egyik elkövetője fiatalkorú I. r. vádlott volt, ezért e vádpont alóli felmentését szorgalmazták, bizonyítottság hiányában.

A fentiekkel ellentétben helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság az I. r. vádlott büntetőjogi felelősségét a C/1. tényállási pontban is.

A nyomozati iratok II. kötetének 281-283. oldalain lelhető fel a grafikus-szakértő kirendeléséről szóló határozat, amely a bűncselekmény elkövetése után négy nappal, a 2010. év február hó 17. napján kelt. Ezen alkalomkor a sértett szemtanú elmondása alapján készítette el a grafikus az elkövetőt ábrázoló rajzot, amelyről a másodfokú tárgyaláson a bíróság is megállapította, hogy az rendkívüli mértékben hasonlít fiatalkorú I. r. vádlottra. A grafikai rajz elkészítésének időpontja sem elhanyagolható körülmény e bizonyíték értékelése során, mert a bűncselekmény elkövetéséhez közeli időpontban készült a fantomkép, akkor, amikor a sértettben még élénken éltek az események.

Helyesen hivatkozott az elsőfokú bíróság az ítélete 27. oldalának 3. és 4. bekezdéseiben arra, hogy a nyomozás során történt fényképről felismerésre bemutatások alkalmával a tanú mindkét alkalommal kétséget kizáróan felismerte és kiválasztotta az elé tárt fotókból fiatalkorú I. r. vádlott arcképét, akiben egyértelműen a rablás elkövetőjét jelölte meg. Annyiban szorul kiegészítésre az elsőfokú bíróság

indokolása, hogy a fényképről történő felismerésre bemutatásra a 2010. év április hó 14. napján - tehát két hónappal a bűncselekmény elkövetése után - került sor, ami azt mutatja, hogy a sértett viszonylag hosszabb idő után is pontosan emlékezett az elkövetőre, a tévesztés vagy tévedés lehetősége ilyen körülmények között fel sem merült. Hangsúlyozandó, hogy a felismerésre bemutatás során a nyomozó hatóság maradéktalanul betartotta a Be. 122. § (2) és (3) bekezdéseiben rögzített eljárási szabályokat, így fel sem vetődött annak lehetősége, hogy a nyomozó hatóság az eljárást bármilyen módon befolyásolta vagy manipulálta volna.

A fentebb kifejtettekre figyelemmel már koránt sincs akkora jelentősége annak, hogy a tanú nem vitathatóan ténylegesen mintegy 10 cm-es eltéréssel adta meg az elkövető testmagasságát. A sértett útmutatásai alapján készült grafikai rajz és a vonatkozó eljárási szabályok maximális betartása mellett lefolytatott felismerésre bemutatás eredményei nem hagytak kétséget a másodfokú bíróságban sem a felől, hogy a 2010. év február hó 13. napján a B. város cím alatti ékszerüzlet sérelmére megvalósított rablás egyik elkövetője fiatalkorú I. r. vádlott volt.

A II. r. vádlott és védőjének a II. r. vádlott egyes bűncselekményekben betöltött szerepét és ennek következményeként a deliktumok minősítését vitató álláspontját sem osztotta a másodfokú bíróság.

A C/2.-C/8. tényállási pontokkal összefüggésben a vádlott és a védője - a korábban kifejtettek szerint - vitatták, hogy a II. vádlottra az egyes bűncselekmények megvalósítása során alkalmazhatók-e a fegyveres elkövetésre vonatkozó rendelkezések, illetve álláspontjukat részletesen kifejtve, megkérdőjelezték, hogy a II. r. vádlott által tanúsított magatartások alapján egyáltalán megállapítható-e a társtettesi magatartása, vagy kizárólag bűnsegédként vonható felelősségre.

A másodfokú bíróság e kérdések eldöntésénél mindenben az elsőfokú bíróság álláspontjával értett egyet. A szóban forgó tényállások mindegyike azt rögzítette, hogy a vádlottak - köztük a II. r. vádlott - a kiszemelt üzletekbe fegyveresen behatoltak, és az ott lévő személyeket élet- és testi épség elleni közvetlen fenyegetéssel, az értékek átadására szólították fel, majd az így megszerzett anyagi javakkal távoztak a helyszínről. A védelem a jogi álláspontját arra alapozta, hogy az irányadó történeti tényállások a II. r. vádlottata illetően valamennyi esetben mindössze azt tartalmazzák, hogy a II. r. vádlott a fegyvert fogó társával együtt bement a boltba, majd az értékek megszerzését követően onnan együtt távoztak. A II. r. vádlottnál a Btk. szerint fegyvernek minősülő tárgy, elkövetési eszköz egy esetben sem volt, a fenyegetések és az elvételek során aktív magatartást nem fejtett ki, ezért terhére sem a fegyveres elkövetés, sem a társtettesi alakzat nem állapítható meg.

A védői érvelést nem osztotta a másodfokú bíróság. Az alapvetően helyesen megállapított irányadó történeti tényállások alapján minden kétséget kizáróan rögzíthető, hogy a II. r. vádlott a megfelelő előismeretek birtokában, a pontosan kidolgozott részletek és előkészületek után vett részt a bűncselekményekben, és

valamennyi tényállási elemet a saját személyében is megvalósította. Minden esetben fiatalkorú I. r. vádlottal együtt voltak a rablások tényleges végrehajtói akként, hogy valamennyi esetben fegyvert, illetve annak látszó tárgyat használtak az erőszakos vagyon elleni bűncselekmény elkövetése során. A C/2. és C/6. tényállási pontokban rögzített rablások esetében - azon túl, hogy fiatalkorú I. r. vádlott fegyvernek látszó öngyújtóval, illetve gázfegyverrel fenyegette a sértetteket - a II. r. vádlott egy teleszkópos fémbottal fejtett ki élet- és testi épség elleni közvetlen fenyegetést. A C/3., C/7. és C/8. tényállási pontokban megállapítottak szerint a II. r. vádlott - fiatalkorú I. r. vádlott mellett - maga is fegyverrel kényszerítette a sértetteket az általa elvárt magatartás tanúsítására. A C/4. és C/5. pontok alatt rögzítettek esetében pedig azt állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a II. r. vádlottnál nem volt eszköz, de társával akarategységben lépett fel és járt el a rablások megvalósítása során.

A Btk. (2012. évi C. törvény) 459. § (1) bekezdés 5. pontja értelmében fegyveresen követi el a bűncselekményt, aki

- a) lőfegyvert,
- b) robbanóanyagot,
- c) robbantó szert,
- d) robbanó anyag vagy robbantószer felhasználására szolgáló készüléket tart magánál, vagy a bűncselekményt az a)-d) pontban meghatározottak utánzatával fenyegetve követi el.

A Btk. 13. § (3) bekezdése értelmében társtettesek azok, akik a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg.

A II. r. vádlott egyes tényállási pontokban rögzített magatartásait összevetve az idézett törvényi definíciókkal, megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság helyesen alkalmazta az elsőfokú elbírálás időpontjában hatályban volt anyagi jogi rendelkezéseket, amikor a II. r. vádlottat társtettesként és fegyveresen elkövetett rablásokban mondta ki bűnösnek. A II. r. vádlott valamennyi tényállásban rögzített magatartására illenek a társtettesesség és a fegyveres elkövetés szabályai, hiszen egyes esetekben ő is fegyvert használt, míg más esetekben társával egyetértve, vele szándékegységben lépett fel. Ezért bűnsegédi magatartása alappal fel sem vethető és ugyanilyen dogmatikai alapon a fegyveres elkövetésre vonatkozó szabályok alkalmazása sem kérdőjelezhető meg vele szemben.

Az I-III. r. vádlottak és védőik bizonyítás kiegészítésére irányuló indítványainak vonatkozásában az alábbiakat szükséges rögzíteni:

A kifejtettek értelmében megalapozottan kifogásolták a vádlottak és a védők, hogy az elsőfokú bíróság nem döntött az általuk előterjesztett bizonyítási indítvány felől, ami a tárgyszakértő elsőfokú tárgyalásra történő megidézését és meghallgatását szorgalmazta. A nyomozati iratok VII. kötetének 1885-1893. oldalain lelhető fel H. J. igazságügyi ékszer- és drágakő szakértő írásban előterjesztett szakvéleménye,

amely a C/1. tényállási pontban szereplő, a B. város cím alatti, a C/3. tényállási pontban írt, Ó. város cím alatti, valamint a C/8. tényállási pont alatt rögzített, Gy. város cím alatti ékszerüzletekből elrabolt tárgyak értékének meghatározását tartalmazza. Az elsőfokú bíróság a szakértői véleményre alapozva állapította meg az elkövetési értékeket azzal, hogy ahhoz mindössze annyi indokolást fűzött, hogy a szakértői véleményt elfogadta. A vádlottak és a védők több esetben vitatták a szakértői vélemény megállapításait. Az I. r. vádlott védője a másodfokú bírósági tárgyaláson ismét előterjesztette a szakértő meghallgatására vonatkozó indítványát azzal, hogy álláspontja szerint nem egyértelmű, hogy a szakértő milyen eljárás alapján állapította meg a szakvéleményében szereplő értékeket.

A védői hivatkozás a másodfokú bíróság álláspontja szerint nem foghat helyt, mert a szakértői vélemény előzményeket rögzítő részéből megállapítható a szakértői vizsgálat technikája, módszere és egész menete. H. J. igazságügyi szakértő az előzmények között ugyanis rögzítette, hogy az előzményi iratok áttanulmányozása mellett a sértettekkel pontosító konzultációkat tartott az eltulajdonított ékszerek mennyiségét és minőségét illetően, majd ezek ismeretében szakértői szemléket folytatott le nemesfém tárgyak különböző belföldi forgalmazóinál, és az ott kapott információkat is figyelembe véve határozta meg az ékszerek elkövetéskori forgalmi értékét. Mindebből látható, hogy H. J. igazságügyi ékszer- és drágakő szakértő a szakma szabályainak megfelelően eljárva, széleskörű tájékozódást folytatott, mielőtt véleményét előterjesztette.

A szakértő pártatlanságát és elfogultatlanságát, nem utolsósorban pedig szakmai hozzáértését és azt, hogy valóban az előzményi részben feltüntetettek szerint járt el, meglehetősen hűen illusztrálja a C/3. tényállási ponthoz adott szakvéleménye. A nyomozati iratok V. kötetének 1209-1221. oldalain található az Ó. város cím alatti ékszerbolt tulajdonosának a bűncselekmény elkövetése után készített leltárhiány-jegyzéke, amelyben H. L. összesen 286 tételt érintően, részletesen kidolgozva sorolta fel az eltulajdonított tárgyakat, melyeknek összértékét 13.879.684 forintban jelölte meg. Ehhez képest H. J. igazságügyi ékszer- és drágakő szakértő a sértett üzletéből elrabolt ékszerek kiskereskedelmi forgalmi értékét - azonos gramm mennyiség mellett - összesen 10.537.900 forintban állapította meg. Ebből tehát megállapítható, hogy az ékszerek szakértő tájékozódott, konzultációkat folytatott, számításba vette az arany ékszerek elkövetéskori forgalmi értékét és ezek ismeretében határozta meg. Az elsőfokú bíróság - amellet, hogy az előterjesztett bizonyítási indítványokról nem rendelkezett - mérlegelés tárgyává tette az ékszerek szakértő véleményében foglaltakat, és azt is megindokolta ítélete 27. oldalának utolsó bekezdésében, hogy ezt miért fogadta el. Ezért nem helytálló az I. r. vádlott védőjének a másodfokú bíróság előtt előterjesztett indokolása, mely szerint az eljárásba bevont szakértő a sikeres rablásokat követően nem vizsgálhatta az ékszereket, hiszen azokat eltulajdonították. Szükséges aláhúzni, hogy sem a szakértő, és ennek alapján az elsőfokú bíróság sem tett ilyen megállapítást, hanem éppen ellenkezőleg, H. J. a hasonló ékszereket fogalmazó kiskereskedőkkel konzultált és azok árképzése alapján állapította meg a tárgyak kiskereskedelmi forgalmi értékét.

Az ítélőtábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság okszerűen és törvényesen mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat és vetette el annak során a vádlottak folyamatosan változó, különböző indokokra hivatkozó védekezését.

Az elsőfokú bíróság a megalapozott tényállásból okszerűen következtetett a vádlottak bűnösségére és bűncselekményeiket az elsőfokú ítélet kihirdetésekor, illetve a bűncselekmények elkövetésekor hatályban volt anyagi jogi rendelkezéseknek majdnem mindenben megfelelően minősítette. Ez alól mindössze a III. r. vádlott C/7. tényállási pontban rögzített magatartása képez kivételt, nyilvánvaló elírási hiba folytán. A C/7. tényállási pontban megállapított - az A. Kft. sérelmére elkövetett - bűncselekményben valamennyi vádlott részt vett. Ez alkalommal az elkövetőknek a rablást nem sikerült befejezniük, a sértettek váratlan ellenállása következtében zsákmány nélkül elhagyták a helyszínt, kárt nem okoztak. Az elsőfokú bíróság a vádlottak cselekményét rablás büntette kísérleteként értékelte, és azt akként is tüntette fel az ítélet rendelkező részében az I., II. és IV. r. vádlottak esetében. Ugyanakkor a III. r. vádlott vonatkozásában az ítélet rendelkező részében a kísérletre nem utalt, jóllehet indokolásából a bűncselekmény be nem fejezettsége egyértelműen megállapítható. E korrekcióval az elsőfokú bíróság által megállapított történeti tényállások jogi minősítése helyes volt.

2013. év július hó 1. napján hatályba lépett a 2012. évi C. törvény (új Btk.), ezért az ügy másodfokú elbírálásának időpontjában a másodfokú bíróságnak először arról kellett döntenie, hogy az egyes vádlottak vonatkozásában melyik törvényt alkalmazza. Azaz vádlottanként külön-külön kellett vizsgálnia, hogy az elkövetéskor hatályban volt vagy az elbíráláskor hatályban lévő büntető anyagi jogszabály eredményez-e kedvezőbb elbírálást a Btk. 2. §-ában foglalt rendelkezések értelmében.

A másodfokú bíróság fenti tárgyban lefolytatott vizsgálódásai során tehát összevetette a bűncselekmények elkövetésekor még hatályban volt 1978. évi IV. törvény (régibb Btk.) és a deliktumok jogerős elbírálásakor már hatályban lévő 2012. évi C. törvény (új Btk.) valamennyi rendelkezését, és ezek alapján döntött arról, hogy a Btk. 2. § (2) bekezdésében írtak szerint az egyes terheltek esetében melyik jogszabály tesz lehetővé a vádlottra kedvezőbb elbírálást. E komplex vizsgálat keretében arra a következtetésre jutott, hogy fiatalok I. r., a II. r. és a III. r. vádlottak esetében a 2012. évi C. törvény, míg a IV. r. vádlott vonatkozásában az 1978. évi IV. törvény rendelkezéseinek alkalmazása eredményez összehasonlítva kedvezőbb elbírálást.

Az I-III. r. vádlottaknál a bűncselekmények elkövetésekor hatályban volt Btk. szerint a legsúlyosabban minősülő deliktum, a jelentős értékre, fegyveresen elkövetett rablás büntette (1978. évi IV. törvény 321. § (1) bekezdés és (5) bekezdés a./ pont), melynek büntetési tétele tíz évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés volt.

Az elbíráláskor hatályos 2012. évi C. törvény 365. § (1) bekezdés a./ pontjában meghatározott és a (4) bekezdés b./ pontja szerint minősülő legsúlyosabb cselekmény büntetési tétele öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés.

Fentiekből látható, hogy a törvényhozó az új Btk.-ban a többszörösen minősülő rablás büntetési tételének alsó határát - a felső határ érintetlenül hagyása mellett - jelentősen, öt évvel enyhítette, ezért egyértelmű, hogy e vádlottak esetében az új törvény kétségtelenül kedvezőbb elbírálást tesz lehetővé.

A másodfokú bíróság hangsúlyozza, hogy a vádlottakra kedvezőbb büntető törvénykönyv kiválasztásának eldöntése egy komplex szempontrendszer alapján történt. Ennek a szempontrendszernek egyik lényeges eleme volt a bűncselekmény büntetési tétele. Azt ugyanis, hogy melyik törvény tesz lehetővé enyhébb elbírálást, a bírói gyakorlat szerint a büntetőjogi felelősségre vonatkozó összes rendelkezés egybevetésével kell eldönteni. Ebből a szempontból figyelembe kell venni az Általános Rész rendelkezéseit is. Ténylegesen pedig azt a törvényt kell alkalmazni, amelyik a konkrét esetben enyhébb elbírálást eredményez. (BJD 8422.; BJD 8424.) Azonban ezen túlmenően többek között a feltételes szabadságra bocsátás megváltozott szabályrendszere (Btk. 38. §) is meghatározó tényező (4/2013. (X.14.) BK vélemény).

A fiatalok szabadságvesztésének tartamára (Btk. 109. § (3) bekezdés b./ pont), valamint a velük szemben halmazati büntetésként kiszabható büntetés mértékére (Btk. 123. § (1) bekezdés b./ pont és (2) bekezdés, figyelemmel a 81. § (4) bekezdésében írtakra is) vonatkozó szabályok szem előtt tartásával az I. r. vádlottal szemben öt évtől tizenöt évig terjedő büntetési tételkeretben volt lehetősége a konkrét mértéket meghatározni a bíróságnak.

A II. r. esetében - az általa megvalósított legsúlyosabb bűncselekmény alapul vételével - a büntetési tételkeret öt évtől huszonöt évig terjedhet, figyelemmel a Btk. 81. § (2) és (4) bekezdésében írtakra, azzal az eltéréssel, hogy e vádlottal szemben a fenti törvényhely kötelező rendelkezése értelmében sem szabható ki életfogytig tartó szabadságvesztés, mert a Btk. 41. § (1) bekezdése kimondja, hogy életfogytig tartó szabadságvesztés azzal szemben szabható ki, aki a bűncselekmény elkövetésekor a 20. életévét betöltötte. E rendelkezés vonatkozik a Btk. 81. § (4) bekezdése szerint kiszabható életfogytig tartó szabadságvesztésre is.

Viszonylag egyszerűbb volt a régi-új törvény alkalmazásának eldöntése szempontjából a bíróság feladata a III. r. vádlott esetében, mert a régi Btk. alapján a vele szemben alkalmazandó büntetési tétel öt évtől tizenöt évig, míg az új Btk. szerint öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés. A fentebb már megjelölt halmazati büntetéskiszabási szabályok figyelembe vételével a III. r. vádlott esetében a bíróság a szabadságvesztés kiszabásakor - fő szabály szerint - öt évtől húsz évig terjedő tételkeretben mozoghatott.

Egészen más a helyzet a IV. r. vádlott esetében, aki nem csak felnőtt korú volt a bűncselekmények elkövetésekor, hanem már a 20. életévét is betöltötte. Az I.-III. r. vádlottaknál megjelölt, az új Btk. általános része szerinti szabályok alkalmazása mellett e vádlott esetében mérlegelés nélkül - a törvény kógens rendelkezése értelmében - életfogytig tartó szabadságvesztést kellett volna kiszabni.

A többször módosított 1978. évi IV. törvény 85. § (4) bekezdésében megfogalmazott - több konjunktív feltétel fennállása esetén kötelező jelleggel életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását előíró - rendelkezést a 2010. évi LVI. törvény 2. §-a iktatta a Btk.-ba, amely a 2010. év július hó 23. napjától hatályos.

A IV. r. vádlott jelen ítélettel elbíralt bűncselekményeit a 2010. év március hó 19. és a 2010. év április hó 12. napja közötti időszakban követte el, amelyből megállapítható, hogy vele szemben az imént részletezett büntető anyagi jogszabály értelemszerűen nem alkalmazható. Vele szemben a legutolsó bűncselekménye elkövetésekor hatályban volt törvényt kell alkalmazni, melynek 85. § (2) és (3) bekezdéseiben megfogalmazott rendelkezések szerint halmazati büntetés kiszabása esetén a halmazatban álló bűncselekmények közül a legsúlyosabbnak a felső határa a felével emelkedik. Ez a IV. r. vádlott esetében huszonkét és fél év lenne, mert az általa megvalósított legsúlyosabb bűncselekmény büntetési tételének felső határa tizenöt év, míg alsó határa tíz év volt. Ugyanakkor az elkövetéskori Btk. 40. § (2) bekezdésében írt rendelkezés szerint a határozott ideig tartó szabadságvesztés felső határa halmazati büntetés esetén sem haladhatja meg a húsz évet. Különösebb magyarázatot nem igényel, hogy a kötelező jelleggel kiszabandó életfogytig tartó szabadságvesztésnél mindenképpen kedvezőbb a határozott ideig tartó büntetés. Az elkövetéskori szabályok alkalmazása mellett ez a IV. r. vádlott esetében - a halmazati büntetéskiszabás tételkeret tágító szabályait is figyelembe véve - tíz évtől húsz évig terjedő szabadságvesztés kiszabását tette lehetővé.

Az elsőfokú bíróság az elsőfokú ítélet kihirdetésének időpontjában az elkövetéskor hatályos anyagi jogi rendelkezéseket alkalmazva, döntően helyesen minősítette a vádlottak bűncselekményeit.

Figyelemmel arra, hogy a másodfokú bíróság fiatalkorú I. r., a II. r. és a III. r. vádlottaknál a kedvezőbb elbírálást eredményező új Btk.-t alkalmazta, ez értelemszerűen azzal is járt, hogy e vádlottak bűncselekményeit is át kellett minősíteni az új törvény rendelkezéseinek megfelelően.

Így fiatalkorú I. r. vádlott által elkövetett bűncselekményeket összesen 9 rendbeli társtettesként elkövetett rablás büntettének jelölte meg, melyből két cselekmény (C/7. és C/1 tényállási pontok) kísérleti szakban rekedt. A terhelt által elkövetett rablásokat a 2012. évi C. törvény 365. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott, három esetben a (3) bekezdés a), b), c) és d) pontjai (C/2., C/6. tényállási pontok), öt esetben a (3) bekezdés a), c) és d) pontjai (C/1., C/4., C/5., illetve C/7. és C/8.

tényállási pontok), egy esetben a (3) bekezdés a), c) és d) pontjaira figyelemmel, a (4) bekezdés b) pontja (C/3. tényállási pont) szerint minősítette.

A II. r. vádlott által elkövetett bűncselekményeket összesen 8 rendbeli, társtettesként elkövetett rablás büntettének jelölte meg, melyből egy eset (C/7. tényállási pont) kísérlet. Cselekményei a 2012. évi C. törvény 365. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott, három esetben a (3) bekezdés a), b), c) és d) pontjai (C/2. és C/6. tényállási pontok), négy esetben a (3) bekezdés a), c) és d) pontjai (C/4., C/5., C/7. és C/8. tényállási pontok), egy esetben a (3) bekezdés a), c) és d) pontjaira figyelemmel (4) bekezdés b) pontja (C/3. tényállási pont) szerint minősül.

A III. r. vádlott által elkövetett bűncselekményeket összesen 4 rendbeli, bűnsegédként elkövetett rablás büntettének jelölte meg, melyből egy eset (C/7. tényállási pont) kísérleti szakban maradt. Cselekményei a 2012. évi C. törvény 365. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott, egy esetben a (3) bekezdés a), b), c) és d) pontjai (C/6. tényállási pont), három esetben a (3) bekezdés a), c) és d) pontjai (C/4., C/7. és C/8. tényállási pontok) szerint minősül.

A IV. r. vádlott által elkövetett bűncselekmények megnevezése helyesen: 7 rendbeli - két esetben társtettesként (C/6. és C/7. tényállási pontok), öt esetben bűnsegédként (C/2., C/3., C/5. és C/8. tényállási pontok) elkövetett, melyből egy eset (C/7. tényállási pont) kísérleti szakban rekedt - rablás büntette, amely az 1978. évi IV. törvény 321. § (1) bekezdésében meghatározott, hat esetben a (4) bekezdés a) pontja szerint (C/2., C/5., C/6., C/7. és C/8. tényállási pontok), míg egy esetben az (5) bekezdés a) pontja szerint (C/3. tényállási pont) minősül.

Az I-III. r. vádlottak esetében - akiknek a bűncselekményeit az elsőfokú bíróság az elkövetéskori törvényt alkalmazva, a Btk. 321. § (1) bekezdésében meghatározott és részben a (4) bekezdés a) pontja, illetve részben az (5) bekezdés a) pontja szerint minősítette - az új törvény alkalmazása a minősítés megváltoztatását is eredményezte. Az elsőfokú bíróság által korábban megállapított fegyveresen elkövetett rablás büntettei (régi Btk. 321. § (1) bekezdés és (4) bekezdés a) pont), valamint a jelentős értékre, fegyveresen elkövetett rablás büntette (régi Btk. 321. § (1) bekezdés és (5) bekezdés a) pont) minősítése mellett további önálló minősítő körülményekként nem jelent meg a felfegyverkezve, a csoportosan és a bűnszövetségben történő elkövetés. A fenti minősítések mellett e további minősítő körülmények a régi Btk. szerint csak a büntetés kiszabása körében nyertek értékelést.

Az elsőfokú bíróság által döntően helyesen megállapított, ennél fogva a másodfokú eljárásban is irányadó történeti tényállások lényege szerint ugyanaz az elkövetői kör, többnyire hasonló szereposztásban, rendszeresen követett el erőszakos vagyron elleni bűncselekményeket, amelyek során fegyvert vagy más egyéb tárgyat használtak. Mindezeket az elkövetési módokat, illetve magatartásokat tartalmazzák az elsőfokú bíróság által rögzített tényállások, ennél fogva a másodfokú bíróságnak kötelessége volt az ennek megfelelő minősítéseket is megállapítani.

A fegyveresen elkövetést az elsőfokú bíróság is minősítette, hiszen az elkövetéskori törvényben is minősítő körülményként szerepelt ez az elkövetési forma. Ezért e helyen a továbbiakban ezzel nem szükséges foglalkozni. Ugyanakkor a 2012. évi C. törvény 365. § (3) bekezdése több, önállóan, illetve akár egymás mellett is megállapítható minősítő körülményt fogalmaz meg a rablás esetében, többek között a felfegyverkezve, a csoportosan, bűnszövetségben, jelentős értékre történő elkövetést.

A Btk. 459. § (1) bekezdésének 2. pontja értelmében bűnszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezetten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet.

A fenti törvényhely 3. pontja szerint csoportosan követik el a bűncselekményt, ha az elkövetésben legalább három személy vesz részt.

A 6. pont rendelkezik a felfegyverkezve elkövetés fogalmáról, mely szerint ily módon az követi el a bűncselekményt, aki az ellenállás leküzdése vagy megakadályozása érdekében az élet kioltására alkalmas eszközt tart magánál.

Az irányadó történeti tényállásokat összevetve a fenti három fogalommal, megállapítható, hogy a vádlottak a cselekményeiket több helyen bűnszövetségben, csoportosan és felfegyverkezve is elkövették.

A bűnszövetség és a csoportos elkövetés mindössze az abban résztvevő személyek számát illetően minősülnek egymást részben átfedő fogalmaknak, de döntően jelentős mértékben elkülönülnek egymástól, mert míg a bűnszövetség a szervezettség egy magasabb formáját jelenti és magában hordozza az előre eltervezettség ismérveit is, addig a csoportos elkövetésnél e jellemzők nem állapíthatók meg. Ezért a két minősítő körülmény egymás mellett is aggálytalanul megállapítható, miként ezt a Legfelsőbb Bíróság is kimondta a 2/2000. BJE számú jogegységi határozatának I. pontjában. E szerint a bűnszövetség és a csoportos elkövetés ismérvei egymástól eltérőek. Előfordulhat, hogy mindkét minősítő körülmény megállapításának a feltételei fennállnak. Ilyen esetekben nincs akadálya a bűnszövetség és a csoportos elkövetés együttes megállapításának, ez nem jelenti ugyanazon körülmények kétszeres értékelését.

Szintén e jogegységi határozat szögezte le, hogy a csoportos elkövetés megállapítása szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a sértett vagy a sértettek az elkövetők bármelyikének jelenlétét vagy a bűncselekmény elkövetésében való részvételét észlelik-e. Ez a magyarázata annak, hogy azok a vádlottak, akik az egyes bűncselekményekben csak bűnsegédi magatartást tanúsítottak (például társaikat gépkocsival a helyszínre szállították, ott várakoztak rájuk, majd a bűncselekmény után autóval elvitték őket a helyszínről), a sértettek

tudatától függetlenül csoportosan elkövetett rablásért tartoznak büntetőjogi felelősséggel.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint nincs akadálya a fegyveresen és a felfegyverkezve történő elkövetés egymás melletti párhuzamos megállapításának. Ez szintén a fogalmak eltérő tartalmával magyarázható, még akkor is, ha a felfegyverkezve elkövetés a sértetti oldalról kevésbé tűnik fenyegetőnek, mint az azonos alkalommal megvalósított fegyveres fenyegetés. A másodfokú bíróság ezt a jogi álláspontját a C/2. és C/6. tényállási pontok kapcsán fejti ki, ahol az irányadó történeti tényállás szerint az I. és a II. r. vádlottak egyrészt fegyverrel, másrészt fém teleszkópos bottal (viperával) kényszerítették a sértetteket az értékek átadására.

Szintén a 2012. évi C. törvény értelmező rendelkezései között található az egyes vagyon elleni bűncselekmények minősítésénél irányadó elkövetési értékhatárok meghatározása. A törvény 459. § (6) bekezdésének c./ pontja értelmében jelentős az érték, a kár, illetve a vagyoni hátrány, ha az ötmillió-egy és ötvenmillió forint között van. A C/3. tényállási pontban az elkövetési érték több mint tízmillió forint volt, erre figyelemmel minősült az ebben a bűncselekményben résztvevő vádlottak magatartása a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott, a (3) bekezdés a), c) és d) pontjaira figyelemmel a (4) bekezdés b) pontja szerint.

A büntetés kiszabása körében az elsőfokú bíróság egyrészt hiányosan sorolta fel a vádlottak javára szóló enyhítő, illetve a terhükre értékelendő súlyosító körülményeket, másrészt számos körülményt indokolatlanul vagy eleve elhibázott indokokkal nem értékelt enyhítőként, míg ismét másoknak - elsősorban a súlyosító körülmények vonatkozásában - eltúlzott jelentőséget tulajdonított. Ennek eredményeként szabott ki olyan büntetéseket fiatalkorú I. r., a II. r. és a III. r. vádlottakra, amelyek mértéküket tekintve egyenként is rendkívül súlyosak voltak, de egymással összevetve a belső arányosság követelményeinek a legkevésbé sem feleltek meg. Erre tekintettel a másodfokú bíróság az enyhítő és súlyosító körülmények körét vádlottanként az alábbiak szerint pontosítja, egészíti ki:

Fiatalkorú I. r. vádlott esetében az elsőfokú ítéletben felsoroltakon túl nyomatékos enyhítő körülményként értékelte az I. r. vádlott bűnösségére is kiterjedő, beismerő vallomását, őszinte megbánó magatartását és az elsőfokú ítélet kihirdetése óta is eltelt időmúlást. Rendkívüli nagy nyomatékkal értékelte a másodfokú bíróság az I. r. vádlott esetében a több mint öt éve tartó súlyos daganatos megbetegedését, amelyből fiatalkorú I. r. vádlott jelenleg sem tekinthető gyógyultnak.

Az elsőfokú ítélet 51. oldalának 5. bekezdésében foglaltakat teljes egészében mellőzi a másodfokú bíróság, mert az ott írtak alapvetően elhibázottak. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása szerint azért nem vette figyelembe enyhítő körülményként fiatalkorú I. r. vádlott tumoros megbetegedését, mert a bűncselekmények elkövetésekor és az elsőfokú bírósági eljárás során is tünetmentes volt, továbbá betegsége sem tartotta vissza attól, hogy nagyszámú erőszakos bűncselekményt kövessen el. Az elsőfokú ítélet arra is kitért, hogy a

vádolt a vádbeli időszakban alkoholt és időnként kábítószer is fogyasztott, szórakozni járt, és már csak ezek miatt sem értékelhető betegsége enyhítő körülményként. Ez az elsőbírói értékelés ténybelileg, a logikai következtetés alapján, és a specifikus érzelmi reakciók tudományos eredményeit is figyelembe véve alapvetően elhibázott. A fiatalkorú elkövető a rendelkezésre álló adatok szerint olyan betegségben szenved, amely az életét közvetlenül veszélyezteti, tekintet nélkül arra, hogy a legfrissebb orvos-szakértői vélemény szerint daganatos megbetegedése jelenleg regressziót mutat, az mindennapi életvitelét nem befolyásolja. Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság felfogásától döntően eltérve, kiemelkedő nyomatékot tulajdonított a vádlott betegségének, és ezt messzemenően érvényre juttatta a fiatalkorúval szemben kiszabott büntetés mértékének meghatározása során. Ezen túlmenően a vádlottnak a fogva tartása alatt tanúsított kiváló magatartását is nyomatékos enyhítő körülményként értékelte a másodfokú bíróság.

Súlyosító körülményeként értékelte a meglévők mellett a rablási cselekmények országos- és helyi szintű elszaporodottságát és azt is, hogy a vádlott által megvalósított bűncselekmények számos esetben egyidejűleg három-négy minősítő körülmény szerint is minősültek.

A II. r. vádlott esetében szintén nyomatékos enyhítő körülményként értékelte a másodfokú bíróság a bűnösségére is kiterjedő, feltáró, megbánással párosuló beismerő vallomását, amellyel nagyban segítette és megkönnyítette a büntetőügyben eljáró hatóságok munkáját. E vádlott vonatkozásában is jelentősebb hangsúlyt kapott a további időmúlás és az, hogy a II. r. vádlott a rövid idő leforgása alatt megvalósított bűncselekmény-sorozatot fiatal felnőttként követte el.

E helyen utal a másodfokú bíróság az Európa Tanács R.(2003) 20 számú ajánlására, amely kifejezetten azért született meg, hogy a fiatalkorúak bűnelkövetésére adandó új, korszerű válaszokat kidolgozva adjon útmutatást az európai államoknak. Ezek között az életkorhatárok felfelé kitolódásának elismerése, rugalmasabb kezelésének sürgetése (11. pont) is megtalálható. A hivatkozott 11. pont pedig a magyar büntetőjogban fiatal felnőttként meghatározott bűnelkövetőkkel kapcsolatos ítélkezési gyakorlat szempontjából bír jelentőséggel az alábbiak szerint:

„Figyelembe véve a felnőtté válás időszakának meghosszabbodását, lehetővé kell tenni, hogy a huszonegy évesnél fiatalabb fiatal felnőttek a fiatalkorúakhoz hasonló bánásmódban részesüljenek, és velük szemben ugyanolyan intézkedéseket alkalmazzanak - ha a bíró úgy ítéli meg, hogy még nem olyan érettek és cselekményükért nem annyira felelősek -, mint valóban felnőtt társaik.”

Az Európa Tanács ajánlásából levezethető, hogy a jogfejlődés iránya és tendenciái a fiatal-felnőtt korúak büntetőjogi szankcionálásának differenciálása irányába mutatnak, ezért nem maradhat értékeletlenül az enyhítő körülmények között a II. és a III. r. vádlottaknak a fiatal kort éppen meghaladó felnőtt kora, még annak ellenére

sem, hogy korábban voltak már büntetve, illetve álltak büntetőeljárás hatálya alatt. (56/2007. számú BK vélemény, illetve BH 2003. évi 271. számú jogeset)

A II. r. vádlottat illetően a fentiekkel szemben további súlyosító körülményként értékelte a másodfokú bíróság, hogy az egyes rablási cselekményei többszörösen minősülnek, és ugyanígy értékelte a hasonló jellegű bűncselekmények elszaporodottságát is.

A III. r. vádlott vonatkozásában is maradéktalanul érvényesek a II. r. vádlottnál kifejtett fiatal-felnőtt korra vonatkozó megállapítások. Esetében igen jelentős súllyal bíró enyhítő körülmény, hogy társaitól eltérően négy bűncselekmény elkövetésében vett részt, amelyek közül egy kísérleti szakban maradt. Az előzőnél is komolyabb jelentőségű az a tény, hogy a III. r. vádlott az általa elkövetett bűncselekményekben mindannyiszor a részesség keretei között maradt, tényállási elemet egyszer sem valósított meg, magatartása kizárólag fizikai bűnsegédségre korlátozódott, amikor a rablásoknál a gépkocsiban várakozott. A másodfokú bírósági tárgyaláson az utolsó szó jogán elhangzott felszólalásából egyértelműen kitűnt, hogy a teljes megbánást tanúsító magatartása és ennek hangoztatása nem pusztán külsőségekben megnyilvánuló, az eljáró tanácsnak címzett, ilyen helyzetekben általában tanúsított szokványos szerep volt, hanem azt a III. r. vádlott valóban így is gondolta. Értékrendjének gyökeres megváltozását igazolta az is, hogy a büntetés-végrehajtási intézetben eltöltött meglehetősen hosszú idő alatt érettségire készül, angolul tanul, fenyítés nélkül huszonnégy alkalommal részesült dicséretben. Mindezek valóban azt mutatják, hogy a III. r. vádlott szakított a bűncselekmények elkövetéséhez vezető korábbi életével, és büntetésének letöltését követően valóban a társadalom hasznos tagjává kíván válni.

A IV. r. vádlott vonatkozásában is kiegészítésre szorultak az enyhítő és súlyosító körülmények. Így vele szemben további súlyosító körülményként értékelte a másodfokú bíróság, hogy két esetben társtettesi magatartást is tanúsított, továbbá azt is, hogy kivonva magát a büntetőeljárás hatálya alól, külföldre távozott.

Az enyhítő körülmények közül mellőzni kellett a tényfeltáró jellegű beismerésre történő utalást, mert ez már csak akkor történt meg, amikor a vádlott a magyar hatóságok kezére került és megismerte vádlott-társainak a nyomozás során tett beismerő vallomásait.

Az ekként módosult bűnösségi körülményekre tekintettel szükségessé vált az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetések jelentős mértékű megváltoztatása az I.-III. r. vádlottakat illetően.

A másodfokú bíróság így fiatakorú I. r. vádlott szabadságvesztés büntetését és a közügyektől eltiltás taramát egyaránt 8 évre enyhítette.

A másodfokú bíróság a büntetés kiszabásánál irányadó körülményekre tekintettel

- különösen az enyhítő körülmények jelentős számára és súlyára, nem különben pedig az I. r. vádlott súlyos betegségére -, a törvényben meghatározottnál eggyel enyhébb büntetés-végrehajtási fokozatot határozott meg, ennél fogva fiatalkorú I. r. vádlott szabadságvesztését fiatalkorúak fogházában rendelte végrehajtani.

A I. r. vádlott szabadságvesztés büntetését is nagymértékben enyhítette, mert a vádlott vonatkozásában megállapítható jelentős számú enyhítő körülményre figyelemmel arra az álláspontra helyezkedett, hogy az elsőfokú bíróság által kiszabott szabadságvesztés tartama oly mértékben súlyos, hogy az a büntetés Btk.-ban meghatározott céljával nem egyeztethető össze. A Lisszaboni Szerződés részét képező - és így Magyarországra is kötelező - Alapjogi Charta 49. Cikkének 3. bekezdése rögzíti, hogy „A büntetések súlyossága nem lehet aránytalan a bűncselekményhez mérten.”. Erre és a bírói büntetéskiszabási gyakorlatra is tekintettel a másodfokú bíróság a II. r. vádlott szabadságvesztésének tartamát és a közügyektől eltiltás mértékét egyaránt 9 évre enyhítette. A másodfokú bíróság a II. r. vádlott esetében is alkalmazhatónak találta a Btk. 35. § (2) bekezdésében megfogalmazott rendelkezést, ezért vele szemben is a törvényben fő szabályként meghatározottnál eggyel enyhébb - börtön - fokozatban rendelte végrehajtani a szabadságvesztést.

A III. r. vádlott esetében ugyancsak az enyhítő körülmények nagy száma és túlsúlya, a vádlott őszinte megbánása és az életvitelében bekövetkezett gyökeres fordulat indokolta büntetésének jelentős enyhítését. E vádlott esetében nagy nyomatókat tulajdonított a másodfokú bíróság annak a ténynek, hogy a III. r. vádlott - társai jelentős számú halmazatot megvalósító cselekményeihez képest - négy deliktum elkövetésében vett részt akként, hogy valamennyiszer a részesség keretei között maradt, azon belül is bűnsegédi magatartást tanúsított, illetve egy cselekménye még ilyen körülmények között is csak kísérleti szakig jutott. Mindezek alapján a másodfokú bíróság lehetőséget látott a Btk. 82. § (1) bekezdésében megfogalmazottak alapján, a (2) bekezdés b) pontjának felhívásával a törvényben meghatározott minimumnál alacsonyabb tartamú szabadságvesztést kiszabni, és ehhez igazítottan állapította meg a mellékbüntetés tartamát is. Szintén alkalmazta a III. r. vádlott esetében a Btk. 35. § (2) bekezdésében megfogalmazott szabályt, és a szabadságvesztés végrehajtásának rezsimjét vele szemben is eggyel enyhébb, börtön fokozatban állapította meg.

Az I. r., a II. r. és a III. r. vádlottakkal szemben a másodfokú bíróság a korábban kifejtettek értelmében a 2012. évi C. törvényt alkalmazta, melynek eredményeként azt is megállapította esetükben, hogy a Btk. 38. § (2) bekezdés a) pontjában írt rendelkezés szerint valamennyien a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsáthatóak feltételes szabadságra.

A másodfokú bíróság a IV. r. vádlott szabadságvesztés büntetésének súlyosítására irányuló ügyészi indítvánnyal nem értett egyet, mert az elsőfokú bíróság vele szemben olyan mértékű büntetést szabott ki, amely arányban áll a bűncselekmények és az elkövető társadalomra veszélyességével, a bűnösség

fokával, továbbá az enyhítő és súlyosító körülményekkel. Annál is inkább tetterányos, személyre szabott és proporcionális a IV. r. vádlottal szemben kiszabott büntetés mértéke, mivel a korábban kifejtettek értelmében a másodfokú bíróság az I-III. r. vádlottak büntetését jelentősen mérsékelte, melynek következtében helyre állt az ítéletben kiszabott büntetések közötti belső arányosság, amely az elsőfokú bíróság ítéletében nem volt fellelhető.

A másodfokú bíróság ugyanakkor egyetértett a fellebbviteli főügyészség indítványának azon részével, amely a IV. r. vádlottal szemben a közúti járművezetéstől eltiltást indítványozta.

A Btk. (1978. évi IV. törvény) 58. § (1) bekezdése értelmében a járművezetéstől el lehet tiltani azt, aki az engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével követi el a bűncselekményt, vagy bűncselekmények elkövetéséhez járművet használ.

Az irányadó történeti tényállások szerint a rablások elkövetéséhez a vádlottak gépkocsit használtak, melyet a IV. r. vádlott vezetett. Az elkövetők az autóval járták a várost, így mentek el a bűncselekmények helyszínére majd azok végrehajtását követően a IV. r. vádlott a gépkocsival szállította el társait és a zsákmányt a helyszínekről.

Ennek alapján megalapozottnak találta a másodfokú bíróság az ügyészi indítványt, mert úgy ítélte meg, hogy a Btk. 58. § (1) bekezdésének II. fordulata szerinti feltétel maradéktalanul megvalósult, hiszen a IV. r. vádlott a bűncselekmények elkövetéséhez járművet használt. Ezért a másodfokú bíróság a Btk. 58. § (1) bekezdése alapján a IV. r. vádlottat eltiltotta a közúti járművezetéstől, mely büntetés tartamát 3 évben határozta meg a Btk. 59. § (1) bekezdésében írt keretek között.

A másodfokú bíróság a büntetés kiszabása során valamennyi vádlott esetén figyelembe vette azt a tényt, hogy a büntető eljárás elhúzódott.

Erre is tekintettel az Egyezmény 6. Cikke alapján is az I. r. vádlott esetén az öt és tizenöt év között kiszabható szabadságvesztés tartamát nyolc évi, a II. r. vádlott esetén az öt és húsz év között kiszabható szabadságvesztés tartamát kilenc évi, a III. r. vádlott esetén az öt és húsz év között kiszabható szabadságvesztés tartamát négy év hat hónapban, a IV. r. vádlott esetén az öt és húsz év között kiszabható szabadságvesztés tartamát - helyben hagyva az elsőfokú bíróság büntetés kiszabását - 11 évi szabadságvesztésben határozta meg.

A másodfokú bíróság szintén helytállónak értékelte a vagyonek kobzásra vonatkozó ügyészi indítványt is. A rendelkezésre álló iratokból megállapítható, hogy a bírósági eljárásban a sértettek nem léptek fel magánfélként, polgári jogi igényt nem érvényesítettek. A négy vádlottal szemben a bűncselekményeik által náluk előállt jogtalan vagyongyarapodás összegére vagyonek kobzást kell elrendelni. Ezt a

kötelező rendelkezést a régi és az új Btk. egyaránt tartalmazza, és azonos módon fogalmazza meg.

A másodfokú bíróság ezért tehát az I-III. r. vádlottak esetében a 2012. év C. törvény 74. § (1) bekezdés a) pontjára, míg a IV. r. vádlott vonatkozásában a 1978. évi IV. törvény 77/B. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozással vagyonekbotzást rendelt el a bűncselekmények elkövetéséből eredő vagyorra, amelyet az elkövetők a bűncselekmény elkövetése során szereztek.

A másodfokú bíróság a pénzösszegben kifejezett vagyonekbotzás konkrét mértékét az egyes vádlottak esetében úgy állapította meg, hogy számba vette az általuk elkövetett valamennyi bűncselekményt és az azzal okozott kárt, majd azt vádlottanként elosztotta. Mindkét Btk. rendelkezik a vagyonekbotzás pénzösszegben kifejezve történő elrendeléséről is. Ezért a másodfokú bíróság az I-III. r. vádlottak esetében a 2012.évi C. törvény 75. § (1) bekezdés a) pontjára, míg a IV. r. vádlott vonatkozásában az 1978. évi IV. törvény 77/C. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel pénzösszegben kifejezve rendelte el a vagyonekbotzást. E rendelkezés alkalmazása során figyelemmel volt a Legfelsőbb Bíróság BKv. 69. számú kollégiumi véleményében foglaltakra is.

Észlelte a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság számítási hibát vétett a bűnügyi költség teljes összegének meghatározása során, ezért ezt a másodfokú bíróság a saját eljárásában korrigálta.

Az elsőfokú bíróság a bűnösnek kimondott vádlottakat részben külön-külön, részben pedig - indokolása szerint az el nem különíthető részek tekintetében - egyetemlegesen kötelezte a bűnügyi költség viselésére. A másodfokú bíróság a költségjegyzék áttanulmányozását követően megállapította, hogy a vádlottak egyetemleges kötelezésének nem volt helye, mert az az összeg, amelynek megfizetésére az elsőfokú bíróság egyetemlegesen kötelezte a vádlottakat, személyenként megosztható. A bűnügyi költségnek e része igazságügyi tárgy-, illetve a fegyverszakértő eljárásával, valamint tanú megjelenésének díjával kapcsolatban merült fel, amelyek mindegyikéről megállapítható, hogy valamennyi vádlott érdekkörében merültek fel, ezért személyenként megoszthatók. Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság a vádlottak egyetemleges kötelezését a bűnügyi költség megfizetése vonatkozásában mellőzte, és a Be. 338. § (3) bekezdésében írt főszabály szerint külön-külön kötelezte őket ennek viselésére.

A vádlottak cselekményeivel összefüggésbe nem hozható szakértői vizsgálattal kapcsolatban felmerült bűnügyi költségről az ítéletábla megállapította, hogy azt az állam viseli a Be. 339. § (1) bekezdése alapján, figyelemmel a Be. 338. § (2) bekezdésében írtakra is.

A másodfokú bíróság a másodfokú tárgyaláson rögzítette a vádlottak személyi adatait, melynek során megállapította, hogy az elsőfokú ítéletben - nyilvánvaló

elírási hiba következtében - a II. r. vádlott anyja neve tévesen van feltüntetve. Ezért a másodfokú bíróság a II. r. vádlott anyjának nevét a fentiek szerint kijavította.

Az I-III. r. vádlottak által az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a jogerős ügydöntő határozat kihirdetéséig előzetes letartóztatásban töltött időt a másodfokú bíróság a Btk. 92. § (1) és (2) bekezdései alapján beszámította a kiszabott szabadságvesztésekbe.

A másodfokú eljárásban fiatalkorú I. r. vádlott betegségére vonatkozóan dr. M. M. igazságügyi orvos-szakértő véleményt adott, ennek költségeit a másodfokú bíróság az I. r. vádlottra terhelte. Ugyanakkor a IV. r. vádlott fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért őt a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség viselésére kötelezte a másodfokú bíróság a Be. 381. § (1) bekezdése alapján.

Az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására a Be. 372. § (1) bekezdésének felhívásával került sor, míg az ítélet egyéb - törvényes - rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdése alapján hagyta helyben a másodfokú bíróság.

Budapest, 2013. év október hó 31. napján

Dr. Czine Ágnes s.k.
a tanács elnöke

. Németh Nándor s.k.
előadó bíró

. Vincze Piroska s.k.
bíró

Az elsőfokú bíróság ítélete a fiatalkorúak másodfokú bírósága ítéletében írt változtatásokkal fiatalkorú I. r., a II. r., a III. r. és a IV. r. vádlottak vonatkozásában a 2013. év október hó 31. napján jogerőre emelkedett és végrehajtható.

Budapest, 2013. év október hó 31. napján

Dr. Czine Ágnes s.k.
a tanács elnöke